

ALBERT PILÁT
(1903—1974)

30. V. 1974 r. zmarł czechosłowacki mikolog, uczony światowej sławy, doc. dr Albert Pilát, członek korespondent Czechosłowackiej Akademii Nauk.

A. Pilát urodził się w Pradze, tam uczęszczał do szkoły podstawowej i do gimnazjum. W 1922 r. rozpoczął studia na wydziale przyrodniczym Uniwersytetu im. Karola. W 1925 r. przedstawił rozprawę doktorską pt. *Monographia Cyphellacearum Čechosloveniae*. W latach 1925—1928 pracował jako asystent w Instytucie Botaniki Uniwersytetu Karola. Dyrektorem tego Instytutu był w tym czasie znany czeski botanik i mikolog — prof. J. Velenovský. W 1928 r. dr Pilát wykładał

w Państwowej Wyższej Szkole Owocowo-Winiarskiej i Ogrodniczej w miejscowości Mělnice, a w latach 1929—1930 pracował w Instytucie Gorzelnictwa w Pradze. W 1930 r. przeniósł się do Muzeum Narodowego w Pradze, a równocześnie (w latach 1931—1933) był nauczycielem biologii w jednym z praskich gimnazjów. Od 1933 r. poświęcił się wyłącznie pracy naukowej w Muzeum, gdzie pracował do swoich ostatnich dni, przez przeszło 40 lat. W 1948 r. został kierownikiem Działu Botanicznego Muzeum Narodowego. Dzięki A. Pilátowi, zielnik grzybów i porostów praskiego Muzeum stał się jednym z najbogatszych w Europie.

Głównym przedmiotem zainteresowań A. Piláta były grzyby wielkoowocnikowe (*macromycetes*), a przede wszystkim rząd *Aphyllorphorales*, któremu poświęcił cały szereg opracowań. W 1925 r. opublikował pracę o rodzaju *Irpex*, w 1926 r. monografię grupy Aleurodiscineae, a w 1930 r. monografię rodziny *Stereaceae*. Do najważniejszych należy monografia rodziny *Polyporaceae* wydawana w latach 1936—1942.

W latach powojennych A. Pilát obok bardzo licznych krótszych prac opublikował dalsze monografie uwzględniające m. in. rodzaje *Agaricus*, *Crepidotus*, *Lentinus*, grupę *Protoclavariales*, podstawczaki „galaretowate” (rzędy *Septobasidiales*, *Auriculariales* i *Tremellales*), rodzinę *Clavariaceae*. Doc. Pilát był również współautorem i redaktorem monografii *Gasteromycetes* wydanej w 1957 r. w ramach „Flory ČSR”. Obszerną książkę poświęcił A. Pilát ekologii i udziałowi grzybów w zbiorowiskach roślinnych Czechosłowacji. Jest to wydana w 1969 r. publikacja pt. *Houby Československa ve svem životním prostředí*.

Wielkie znaczenie dla popularyzacji mikologii w Czechosłowacji miał jego klucz pt. *Klíč k určování našich hub hřibovitých a bedlovitých* oraz różne atlasy grzybów opracowywane przez A. Piláta i znanego malarza O. Ušáka. Jeden z tych atlasów przetłumaczony został na język polski.

Lista publikacji naukowych i popularnonaukowych A. Piláta jest imponująca: obejmuje ona (do 1973 r.) około 600 pozycji. Dokładny ich wykaz zamieszczają Cejp (1963), Herink (1973), Herink i Svrček (1953) oraz Svrček (1968).

Wiele czasu poświęcił A. Pilát na pracę w redakcjach czasopism mikologicznych. Przed wojną redagował czasopismo *Mykologia*, po wojnie dział przyrodniczy czasopisma *Sborník Národního Musea v Praze*, organ Czechosłowackiego Naukowego Towarzystwa Mikologicznego *Česká mykologie*, oraz popularnonaukowe czasopismo *Živa*. Był przewodniczącym wymienionego Towarzystwa Mikologicznego.

Dr A. Pilát odbywał liczne podróże zagraniczne. Odwiedził także dwukrotnie nasz kraj: w 1923 r. i w 1950 r. W czasie tej drugiej wyprawy do Polski zbierał materiały w Białowieskim Parku Narodowym, a wyniki ogłosił w pracy pt. *Contribution to the Knowledge of the Hymenomycetes of Bialowieza Virgin Forest in Poland*.

Od 1959 r. dr A. Pilát był członkiem korespondentem Czechosłowackiej Akademii Nauk, otrzymał także liczne odznaczenia państwowe.

Odszedł jeden z najbardziej znanych mikologów, który położył wielkie zasługi dla rozwoju mikologii nie tylko w Czechosłowacji ale również poza jej granicami. Nazwisko A. Piláta kojarzyć się będzie z niezwykłą pracowitością i olbrzymim umiłowaniem mikologii.

LITERATURA

- Cejp K., 1963. *K šedesátým narozeninám dr. Alberta Piláta, doktora biologických věd, člena koresp. ČSAV*. Česka mykol. 17(4): 169—173.
- Herink J., 1973. *Sedmdesát let doc. dr. Alberta Piláta, DrSc., člena korespondenta ČSAV*. Česka mykol. 27(4): 193—200.
- Herink J., Svrček M., 1953. *K padesátinám Dr. Alberta Piláta*. Česka mykol. 7 (4): 145—162.
- Svrček M. 1968. *K 65. narozeninám Alberta Piláta DSc.* Česka mykol. 22 (4): 241—246.

WŁADYSŁAW WOJEWODA

Pracownia Mikologii Instytutu Botaniki PAN w Krakowie